

## Ministerie van Buitenlandse Zaken

Aan de Voorzitter van de  
Eerste Kamer der Staten-Generaal  
Kazernestraat 52  
Den Haag

Directie Integratie Europa  
Rijnstraat 8  
2515 XP Den Haag  
Postbus 20061  
Nederland  
[www.rijksoverheid.nl](http://www.rijksoverheid.nl)

### **Onze Referentie**

BZDOC-1741240905-80

### **Bijlage(n)**

1

Datum 16 december 2022  
Betreft Verslag van de NAVO ministeriële bijeenkomst van  
29 en 30 november 2022.

Geachte voorzitter,

Hierbij bied ik u het verslag aan van de NAVO ministeriële bijeenkomst van  
29 en 30 november 2022.

De minister van Buitenlandse Zaken,

W.B. Hoekstra

## **VERSLAG VAN DE NAVO MINISTERIËLE BIJeenKOMST VAN 29 EN 30 november 2022**

Op 29 en 30 november 2023 kwamen de NAVO-ministers van Buitenlandse Zaken samen in Boekarest, Roemenië. Ze spraken over de Russische oorlog in Oekraïne, de implementatie van het nieuwe Strategisch Concept en de stabiliteit aan de grenzen van het NAVO verdragsgebied. Finland en Zweden namen aan alle sessies deel als 'genodigden'.

### **Sessie 1 en 2: Rusland-Oekraïne**

Vanzelfsprekend lag er tijdens de ministeriële bijeenkomst veel nadruk op de situatie in Oekraïne. Zo was er een werksessie met de bondgenoten (en Zweden en Finland) onderling en een informeel diner met de Oekraïense minister van Buitenlandse Zaken en een vertegenwoordiger van de Europese Unie. Tevens was er op initiatief van Duitsland een G7+ bijeenkomst specifiek over steun aan energievoorziening en infrastructuur in het licht van de voortdurende Russische aanvallen op civiele infrastructuur en burgerbevolking.

Oekraïne deed een dringend beroep op de bondgenoten om de steun voort te zetten en te intensiveren, zowel militair als financieel en humanitair. In alle sessies bleek die bereidheid onverminderd groot. De ministers waren het eens dat de enige weg naar een duurzame vrede is Oekraïne in staat te stellen zich te verdedigen tegen de aanhoudende Russische agressie en de territoriale integriteit te herstellen. Nederland heeft daarbij aandacht gevraagd voor het belang die steun langdurig vol te houden. Dat vergt behoud van draagvlak, zowel nationaal als internationaal.

Bondgenoten onderschreven, conform het besluit van de NAVO Top in Boekarest in 2008, dat Oekraïne in de toekomst lid kan worden van de NAVO, maar erkenden dat concrete stappen daartoe op dit moment niet aan de orde zijn. De focus ligt op politieke en praktische (militaire) steun. SG NAVO riep de bondgenoten daarom op om substantieel bij te dragen aan het *Ukraine Comprehensive Assistance Package* (UCAP) trust fund. Daarmee ondersteunt de NAVO Oekraïne bijvoorbeeld met het leveren van brandstof, medische voorzieningen, winteruitrusting en *drone jammers*. Nederland, op dit moment een van de grootste donoren met een bijdrage van voorsnog EUR 25 miljoen, onderstreepte het belang van UCAP.

### **Sessie 3: Strategisch Concept**

Tijdens de NAVO Top in juni in Madrid werd het nieuwe Strategisch Concept van de NAVO aangenomen. Belangrijke nieuwe elementen van het Concept zijn dat Rusland niet langer genoemd wordt als een mogelijke partner, China als uitdaging wordt omschreven, weerbaarheid een prominente plaats heeft gekregen, het grote belang van NAVO-EU samenwerking wordt onderschreven, de snelle ontwikkeling van nieuwe en ontwrichtende technologieën (EDTs) een plaats heeft gekregen en wordt ingegaan op de relatie tussen klimaat en veiligheid. Door al deze onderwerpen heen speelt de rol van vrouwen bij het behouden en opbouwen van veiligheid een belangrijke rol.

De ministers richtten zich in hun interventies met name op de rol die China op het wereldtoneel speelt en het belang van het versterken van de eigen weerbaarheid om antwoord te bieden op de veiligheidsuitdagingen. Het bondgenootschap zal effectief het hoofd moeten kunnen bieden aan de uitdagingen waarvoor China ons stelt, onder andere op het gebied van cyber en desinformatie. Nederland onderstreepte daarbij het belang van nauwe samenwerking tussen NAVO en EU. Beide organisaties beschikken over verschillende instrumenten die elkaar kunnen versterken. Ook gaf Nederland aan grote waarde te hechten aan verdere intensivering van de samenwerking met de partners in de Indo-Pacific, in het bijzonder Australië, Japan, Nieuw-Zeeland en Zuid-Korea.

### **Sessie 4: kwetsbare landen**

De ministers van Bosnië-Herzegovina, Georgië en Moldavië namen deel aan de laatste sessie over stabiliteit aan de grenzen van het verdragsgebied. Deze partners staan op veel verschillende manieren onder Russische druk, bijvoorbeeld via desinformatie, politieke inmenging bij verkiezingen en cyberaanvallen. Ministers spraken hierover hun zorgen uit. De landen grenzen aan het NAVO-verdragsgebied, waardoor instabiliteit in deze landen ook repercussies kan hebben voor veiligheid en stabiliteit in het Euro-Atlantisch gebied. De NAVO nam eerder al een aantal '*tailored assistance packages*' aan waarmee de drie landen ondersteund worden bij het versterken van hun weerbaarheid tegen hybride handelingen, desinformatie en cyberaanvallen. Daarnaast wordt

bijgedragen aan de opbouw en versterking van de defensiecapaciteit van deze landen. Nederland draagt hier onder andere via het *Defense Capacity Building* trust fund van de NAVO aan bij. Via dit fonds heeft Nederland in 2022 bijvoorbeeld bijgedragen aan een project in Georgië om training en opleidingen binnen de defensiesector aan te bieden.

### **Vitale infrastructuur**

Tijdens het Commissie Debat ter voorbereiding op de FMM, zegde ik u toe in het verslag van de NAVO ministeriele aandacht te zullen besteden aan de wijze waarop het kabinet zich inzet om uitvoering te geven aan de motie Valstar c.s.<sup>1</sup> Internationale samenwerking m.b.t. de bescherming van vitale infrastructuur is essentieel gezien het grensoverschrijdende karakter. Nederland zet in op een grotere rol van de NAVO bij de bescherming van data- en energie-infrastructuur op zee. Nederland pleit voor een centrale rol van de EU i ter verhoging van weerbaarheid en redundantie van de infrastructuur zelf. Nederland acht het van belang dat de EU en NAVO op dit onderwerp waar mogelijk kennis delen en samenwerken en zet zich daar ook actief voor in. Ook wil Nederland de samenwerking met verschillende Noordzee-landen binnen de NAVO verder versterken. Op operationeel vlak is er binnen de NAVO al nauwe maritieme samenwerking tussen de Commandanten van de Zeestrijdkrachten van Noordzee-landen, bijvoorbeeld in het NATO *Channel Committee*. En marge van de bijeenkomst heb ik dit onderwerp opnieuw onder de aandacht gebracht in mijn bilaterale gesprekken met Noordzee- landen. De minister van Defensie heeft reeds eerder in NAVO- en JEF-verband opgeroepen tot meer uitwisseling over kwetsbaarheden en dreigingen op de Noordzee en de Baltische Zee. Tijdens de aanstaande Raad Buitenlandse Zaken op 12 december zal ik in mijn interventie opnieuw aandacht vragen voor bescherming van kritieke infrastructuur. Tot slot maakt internationale samenwerking op dit onderwerp onderdeel uit van de integrale maritieme veiligheidsstrategie voor de Noordzee, waarover uw Kamer door de minister van Infrastructuur en Waterstaat, coördinerend bewindspersoon voor de Noordzee, zo snel mogelijk wordt geïnformeerd (n.a.v. motie Boswijk<sup>2</sup>).

---

<sup>1</sup> Motie Valstar c.s., d.d. 17 november 2022, over binnen de Joint Expeditionary Force de samenwerking versterken voor de beveiliging van de Noordzee en de Baltische Zee (Kamerstuk 36200-26)

<sup>2</sup> Motie Boswijk c.s., 11 november 2021, over de ontwikkeling van een strategie voor bescherming van de cruciale infrastructuur in de Noordzee (Kamerstuk 35925 X, nr. 22).